

Globális környezeti problémák és fenntartható fejlődés modul

Környezetgazdálkodás

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI AGRÁRMÉRNÖKI MSC
TERMÉSZETVÉDELMI MÉRNÖKI MSC

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Természetvédelem és tájvédelem 10. előadás 37-40. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Természetvédelem

37. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természet-megőrzési politika szükségessége

- Az embernek figyelembe kell vennie a **növekedési határokat**, amelyek **a nem megújuló energiaforrások kimerüléséből**, a **megújulók túlhasználatából** vagy **elpusztításából** adódnak.
- A természet-megőrzési politika a **nemzetközi politika** része.
- Nem engedhető meg, hogy az **ember leigázza a természetet azon a bolygón, ahol ő az élővilág egyetlen döntőképes lényé.**

Forrás: Kun-Szabó Tibor (1999):

A környezetvédelem minőségmenedzsmentje

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A környezetvédelem és a természetvédelem kapcsolata

(3 megközelítés)

- A környezetvédelem a természetvédelem része. (Ez a megközelítés a ritkán lakott, nagy kiterjedésű, ember által kevésbé bolygatott területek védelmének alkalmazható.)
- A természetvédelem a környezetvédelem alárendelt része. (Sűrűn lakott, kis kiterjedésű, ember által erősen megváltoztatott területeken alkalmazható.)
- A környezetvédelem és a természetvédelem egymással egyenrangú, egymástól jól elválasztható, egymást kiegészítő, szorosan összehangolandó tevékenység, ahol a tájvédelem a természetvédelem része. (Ma Magyarországon ez a megközelítés a hivatalos gyakorlat.)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem értelmezése

- A **szűkebb körű természetvédelem** feladata a már törvényes oltalom alatt álló természeti értékek megőrzése és közkinccsé tétele, ill. a védetté nyilvánítás folyamata. (hivatalok, hivatalos természetvédők)
- A **bővebb körű természetvédelmen** a természet egészére kiterjedő, általános, széleskörűen értelmezett természetvédelmet értjük. (társadalmi támogatás)
- **Jogi értelemben** természetvédelelemről akkor beszélünk, ha az e fogalomkörbe tartozó **tevékenység egészét** – a természetvédelemre vonatkozó jogszabályok szerint - **az az állami szerv végzi, amelyet arra kijelöltek.**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem formái

- A **megőrző (hagyományos, passzív) természetvédelem** a természetes folyamatokba nem avatkozik bele, de megengedi a természetben szabadon lejátszódó jelenségek megfigyelését, gondoskodik a tudományos kutatások feltételeinek megteremtéséről, ill. végzi a hatósági feladatokat.
- Hazánkban a passzív természetvédelem módszerei széles körben nem alkalmazhatók, mivel nincsenek **nagy területre kiterjedő érintetlen természeti területeink.**

- Az ember által átalakított, megbolygatott, roncsolt területeken a passzív természetvédelem eredménytelen.
- A **fenntartó (aktív) természetvédelem** keretében lehet helyrehozni azt, amit az ember tevékenysége során elrontott, ill. a helyreállított természeti területeket folyamatosan kezelni kell, hogy a természetes vagy természet-közeli állapot fennmaradjon.

A természetvédelem szakaszai

- A **terjeszkedő** (expanzív, extenzív) **szakasz** keretében **területnövelő** és egyéb, természeti értéket védelem alá helyező, de egyre kisebb fajlagos ellátást biztosító természetvédelmi tevékenységekre kerül sor. Az eredmény csak a jogi védelem megteremtése.
- A természetvédelem **fenntartó** (intenzív) **szakaszának** tekintjük azt a védetté nyilvánítás utáni tevékenységet, amely az eredeti állapot visszaállítására és bemutatására irányul.

A természetvédelem elvei I.

- Az egzakt megismerés elve segíthet a természetvédelem kérdéseinek reális megismerésében. Ezen elv hiányában szélsőséges nézetek válhatnak uralkodóvá, túl sötéten vagy túl kiszínezve kívánnák láttatni velünk a természet védelmének helyzetét.
- Az élet egyszeri és megismételhetetlen, az élet tiszteletének és védelmének elve alapvető kívánalom.
- Ezzel jól összecseng az életminőség javításának elve, amit a természeti nevelés- oktatás kiszélesítésének és magasabb szintre emelésének elvével kell kiegészíteni.

A természetvédelem elvei II.

- Az alkalmazkodás elve azt jelenti, hogy az embernek is alkalmazkodnia kell a környezetéhez, a természetet nem lehet teljesen átalakítani.
- Ebből következik a természet épségéért való felelősség elve, amely az értelmetlen beavatkozások lehetőségeit szűkíti.
- A beavatkozások során a legkevésbé káros megvalósítás elvét kell alkalmazni.

A természetvédelem elvei III.

- Mivel a **természeti értékek** országhatárokon is átnyúlnak, a **nemzetközi együttműködés elve** alapján hozott döntéseknek is van létjogosultságuk.
- **Az állami felelősség- és kötelezettségvállalás elvét** figyelembe véve a **természet társadalmi szintű védelme**, annak megszervezése mindenkor állami feladat kell legyen, ahol **a tájékoztató, a tájékoztatás és a nyilvánosság elvének** érvényesülnie kell, de **az** **össztársadalmi részvételtől sem lehet eltekinteni** **az** **egyéni és kollektív társadalmi részvétel és az együttműködés elve** alapján.

A természetvédelem elvei IV.

- Minden egyes szinten **a távlati gondolkodás és a globális szemlélet elve** alapján kell tervezni, dönteni és végrehajtani.
- A **holisztikus elv** értelmében a védelmet nem szabad leszűkíteni egyes védendő objektumra, hanem mindenkor a teljes rendszert kell védeni.
- **A fenntartható természet- és a racionális tájhasználat elve** azt mondja ki, hogy a természet erőforrásait oly módon kell használni, hogy időt és teret engedjünk a megújulásra.

A természetvédelem elvei V.

- A természethasználat során az **elővigyázatosság elve** azt jelenti, hogy a tudományos bizonytalanságok nem gátolhatják a kármegelőző vagy –csökkentő intézkedéseket.
- A természet használóinak a **használó fizet elv** alapján kell hozzájárulniuk a természetvédelmi költségekhez.
- Olyan megváltoztatott, részben tönkretett természeti értékek esetében, amelyet még helyre lehet hozni, a **helyreállítás elvét** mindig alkalmazni kell.

A természetvédelem feladatai

38. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem céljai és feladatai

- A természetmegőrzés
- A génmegőrzés
- A jelző szerep ellátása
- A kutatás és megfigyelés feltételeinek biztosítása
- A tudatformálás
- A gyógyítás elősegítése
- Az élményszerzés
- A természetvédelmi mintaterületek kialakítása
- A szabadidő-eltöltés

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem feladatainak felosztása jogi és gyakorlati szempontok szerint

- A **hatósági feladatok** ellátására akkor van szükség, ha a természetvédelmi kezelés nem a természetvédelem birtokában lévő területen folyik.
- A védett területeken a természetvédelem fő feladata az ott folyó **gazdasági tevékenység megszüntetése, korlátozással történő szabályozása.**
- A **szolgáltatási feladatok** döntő hányada az idegenforgalommal, a védett területek látogatásával kapcsolatos.
- A természetvédelem kiemelt feladata a **tudatformálás.**

A természetvédelem egyszeri feladatai

- A védelmet igénylő elemek és rendszerek felmérése.
- A védetté nyilvánítás előtti károk helyrehozatala.
- A védetté nyilvánítás.
- A természetvédelmi érték birtokbavétele.
- A természetvédelmi értékeket veszélyeztető tényezők feltárása.
- Helyreállítási, fenntartási és fejlesztési tervek készítése.
- A védett értékek látogathatóvá tétele.

A természetvédelem folyamatos (ismétlődő) feladatai

- A szükséges jogszabályok megteremtése és alkalmazása.
- A természeti értékek eszmei értékének megállapítása és közzététele.
- A károk megelőzése, felmérése, megszüntetése.
- A természetvédelmi értékek helyreállítása.
- A természetvédelmi területek őrzése, kezelése, fejlesztése, fenntartása.
- A természetgazdálkodás.
- A szolgáltatási feladatok ellátása.
- A tudatformálási tevékenység ellátása.
- Kutatások és megfigyelések végzése, ill. lehetőségeinek megteremtése.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem tárgyai

- Élő természeti értékek
 - Fajok
 - Társulások
 - Élőhelyek
 - Biológiai sokféleség
- Élettelen természeti értékek
 - Talaj
 - Földtani értékek
 - Barlangok
 - Víztani értékek
- Kultúrtörténeti értékek
- Tájvédelmi értékek

Fajok

- A fajok természetvédelmi szempontok szerinti csoportosítása:
 - Bennszülött (endemikus) fajok: azok az állat- és növényfajok, amelyek másutt nem fordulnak elő, kizárólag valamely jól meghatározható területen találhatók.
 - Maradvány- (reliktum-) fajok: azok az állat- és növényfajok, amelyek Földünk történetének valamelyik megelőző időszakában bizonyos területeken gyakoriak voltak, majd a megváltozott tényezők hatására visszaszorulóban vagy kihalt félben vannak.
 - Bennszülött maradvány-fajok (reliktum-endemikus fajok): a természetvédelem szempontjából a legértékesebbek, hiszen mindkét csoport jellegzetességeit magukon viselik.
 - Jövevény- (adventív-) fajok: egy adott területre természetes úton kerültek, vagy az ember hurcolta be oda azokat.
 - Kultúrnövények, ill. házasított (domesztikált) állatfajták: ősi kipusztuló félben lévő fajták védelme fontos.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A fajok veszélyeztetettség szerinti csoportosítása:
 - Kipusztultnak tekinthető a faj, ha az utóbbi 50 év alatt rendszeres keresés ellenére nem került elő.
 - Eltűnt az a faj, amely az utóbbi 50 évben még észlelhető volt, de a legutóbbi 10 évben már nem volt kimutatható. Gerinctelenek esetében eltűntnek nyilvánítható a faj, ha az utóbbi 30 évben nem volt kimutatható.
 - Közvetlenül veszélyeztetett fajok azok, amelyek rendkívül kis számban vagy elszigetelten fordulnak elő.
 - Aktuálisan (közepesen) veszélyeztetett fajok azok, amelyek kis egyedszámú populációkban élnek, és egyedszámuk vagy elterjedési területük csökken.
 - Potenciálisan (távlatilag) veszélyeztetett fajok azok, amelyek elterjedési területének csak a szegélye esik egy ország területére, vagy a fő elterjedési területtől izolált populációkban élnek.
 - A hazai gyakorlatban törvényesen a védett és a fokozottan védett fajok kategóriáját különböztetjük meg.

- Hazánk területén található a Földön élő növényfajok kb. 1%-a, az állatfajoknak pedig kb. 0,5%-a.
- A hazai flórából bizonyítottan kipusztult 40 őshonos faj, közöttük egy olyan, amely ezzel a Földről is eltűnt (**magyar mézpázsit**).
- Jelenleg 73 növényfaj van veszélyeztetett állapotban.

Társulások

- A fajok védelmének leghatékonyabb és a gyakorlatban legkönnyebben megvalósítható módja az egyes társulások védelme.
- Ilyen esetben meg lehet óvni az egyes egyedeket, a fennmaradáshoz szükséges ökológiai viszonyokat és magát a társulást.

Vizes területek társulásai

- **Vízinövény-társulások** (vagy hínártársulások) közé azokat a vízi élőhelyeket soroljuk, amelyekben a növények a vízben lebegnek vagy a víz felszínén úsznak.
- A **nádas növénytársulásokat** azok a vízi növények alkotják, amelyek a víz alatt gyökereznek, s kiállnak a vízből. A nádasok 2 m mélységig alakulnak ki, és a természetvédelemben elsősorban madárvédelmi okok miatt kiemelkedő jelentőségűek.
- A nádas növénytársulásokat a szárazföld felé a **mocsaras (különböző sásos) növénytársulások** követik, majd a vizek iszapos partjain kialakuló **iszaptársulások**.

- A **száraz területek pangóvízes területein** gazdag mohaszőnyeg képződik, melyen különböző **láprétek** jönnek létre.
- A **mocsárrétek** az **ártereken alakulnak ki**, **uralkodó növényeik a lágyszárúak**, de a sások jelentősége sokkal kisebb, mint a sásos növénytársulásokban.

A természetvédelem tárgyai

39. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Gyeptársulások

- A **gyepfelületek** (gyeptársulások) közé elsősorban **a réteket és legelőket**, valamint méreteik miatt csaknem elhanyagolható egyéb **füves területeket** soroljuk.
- A természetes ősgyepek hazánk területének csak néhány %-át borítják.
 - Kaszálórétek
 - Lejtőfüves rétek
 - Lőszpusztarétek
 - Homokpusztarétek
 - Szikespusztarétek
 - Sziklagyeppek

Fás növénytársulások

- Az **őserdő** a természet által létrehozott, az ember által nem háborgatott természetes erdő. Magyarországon ilyen erdő már nincs.
- **Természetes erdőknek** az őshonos fafajokból emberi beavatkozás nélkül kialakult erdők tekinthetők.
- A **természetközeli, természet szerű erdők** közé a hagyományos erdőgazdálkodás révén létrejött, ill. létrehozott, őshonos fafajokból álló erdőket soroljuk.
- A **kultúrerdőket** az ember telepítette őshonos vagy nem őshonos fafajokból.

Mezőgazdasági növénytakasulások

- A mezőgazdasági növénytakasulások közé az ország területének mintegy 60%-át kitevő mezőgazdasági kultúrák tartoznak, védelmük a természetvédelemnek csak mellékes feladata.
- Közöttük megkülönböztetünk szántóföldi kultúrákat, gyümölcsösöket, szőlőket és kerteket.

Élőhelyek

- A **biológiai sokféleségről szóló egyezmény** (1992. Rio de Janeiro) **végrehajtásának egyik leghatékonyabb eszköze az élőhelyvédelmi jellegű.**
- Ebben az élőhelyeket érintő beavatkozások szabályozása a fő cél.

Biológiai sokféleség

- A biodiverzitás az **élővilág genetikai sokféleségét** jelenti.
- Ez **megjelenik az egyed, a populáció és a természetes életközösség szintjén.**
- A természet pusztulása minden szinten kimutatható. A **pusztulás okai** a következők:
 - A biodiverzitást veszélyeztető tényezők precedens nélküliek az emberiség történetében.
 - A veszélyeztetettség egyre nő a gyorsan szaporodó emberiség, a fejlődő technológia és a javak egyenlőtlen megoszlása miatt.
 - Az egyes különálló tényezők egymást erősítve fejtik ki hatásukat.
 - Az emberiség nehezen ismerte fel, hogy az ember része a bioszférának és nem függetlenítheti magát a természeti erőforrásoktól.

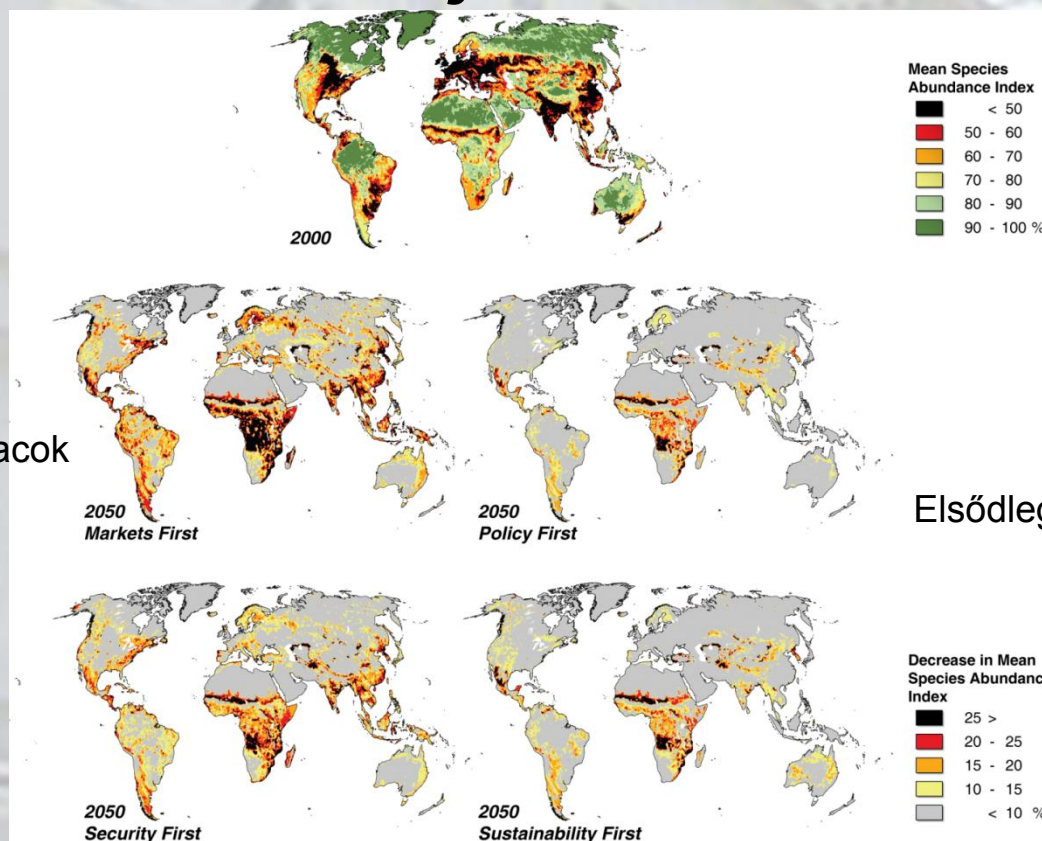

- A biodiverzitás-védelemnek az összes veszélyeztető forrást figyelembe kell vennie.
- Az 1992-es biodiverzitás-egyezmény a szükséges tevékenységeket 3 összetevőre bontotta:
 - A biodiverzitás megmentése, ami genetikai anyag, fajok, élőhelyek és ökoszisztémák megmentése érdekében tett lépéseket jelent.
 - A biodiverzitás tanulmányozása a fenntartható fejlődés stratégiájának kidolgozásához.
 - A biológiai sokféleség fenntartható, és igazságos felhasználása nemzeti-nemzetközi szinteken.

A biodiverzitás vesztesége 2000-ben és előrejelzések 2050-re

A fajokkal való
átlagos ellátottság
indexe

Elsődleges a politika

A fajokkal való
átlagos ellátottság
indexében
bekövetkező
csökkenés

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Elsődlegesek a piacok

Forrás:
UNEP
honlapja

Elsődleges a biztonság

Elsődleges a fenntarthatóság

Élettelen természeti értékek

- Az 1997. jan. 1.-től érvényes természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Tv.) alapján **védelem alatt áll valamennyi időszakos vagy állandó forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom** (Többnyire az Alföldön található, jellegzetes, emberi tevékenység által létrejött kiemelkedések. Legtöbbjük, 20-50 méter átmérőjű, 5-10 m magas.), **földvár**.
 - Talaj
 - Földtani értékek
 - Barlangok
 - Karsztos eredetűek
 - Nemkarsztos barlangok
 - Vízteni értékek
 - Források
 - Folyóvizek
 - Vízesések
 - Tavak
 - Fertők (átalakulófélben lévő tó)
 - Mocsarak
 - Lápok
 - Turjánok (a szárazföldre alakuló vízfelületek utolsó fázisa)

Kunhalom

http://www.civertan.hu/legifoto/gallery_image.php?id=31489

Földvár

<http://jam.nyirbone.hu/pic/szabolcs.jpg>

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Kultúrtörténeti értékek

- Sok országban **bizonyos emberi alkotások, ill. azok természetes környezetének védelme** is természetvédelmi feladat.
 - Műemléki környezet
 - Történelmi, irodalomtörténeti, népmondai emlékhelyek
 - Földvárak
 - Régészeti lelőhelyek
 - Néprajzi értékek
 - Temetők
 - Ipartörténeti emlékek
 - Jellegzetes földrajzi pontok

Tájvédelmi értékek

- **A táj:** a bennünket körülvevő természetes és mesterséges vagy az emberi tevékenységgel többé-kevésbé módosított környezet területileg le nem határolt része.
- A táj az emberi élet minőségét meghatározó **jelentős erőforrás**, mással nem pótolható nemzeti vagyon.
- A tájba való beavatkozás hatását tájrendezési előterveken, ill. részletes terveken keresztül kell felmérni.

Tájvédelem

40. lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A táj alkotóelemei

- **Természetes:**
 - A földfelszín domborzati formái
 - A víz különböző felszíni formái (tó, patak)
 - A növényzet vegetációs típusai (erdő, gyep)
 - Az állatvilág látványos része (lepkék, madarak, nagytestű emlősök)
- **Mesterséges:**
 - A mezőgazdasági művelésbe vont területek
 - A települések (város, falu) és építményeik
 - A vonalas létesítmények (utak, vasutak)
 - A külszíni bányák gödrei és meddőhányói

A táj esztétikai értéke (tájkép, a táj látványa)

- **Tájképnek** egy adott nézőpontból a szemünktől a látóhatárig terjedő tájat és a hozzá tartozó égboltot tekintjük.
- Az egy pontból szemlélt tájképek összességét **kilátásnak** nevezzük.
- A szemlélőben a táj formákból, vonalakból, felületekből vagy foltokból és színekből áll össze.

- A tájat, mint látványt adott nézőpontból három távolsági zónára oszthatjuk.
- Az **előtér** a nézőnél kezdődik, s olyan távolságig tart, amelyen belül a táj alkotóelemeinek részletei könnyen megkülönböztethetők. (kb. 1 km)
- A **középtér**ben a táj jellegzetes formái, alkotóelemei még felismerhetők, de a részletek már elmosódnak (kb. 1-3 km)
- A **háttér** a látóhatárig terjed. A táj jellemző formáinak csak a körvonalai látszanak, a színeknek alárendelt jelentősége lesz.

- A **látvány értékelése** onnan kezdődik, ahol a szemlélő áll.
- Ennek megfelelően **a tájvédelem során mind a kilátást, mind a szemlélő helyét is védeni kell**, ha teljes értékű tájról akarunk beszélni.

A táj gazdasági értéke (tájpotenciál)

- A táj **gazdasági értékét** a talaj termőképessége, az előforduló ásványi anyagok, a gazdasági tevékenységbe bevont vegetáció, közlekedési és hírközlési-hálózat jelenti.
- Ennek értéke gazdasági számítások révén viszonylag pontosan meghatározható.
- Ezzel szemben a táj **esztétikai értékének** pénzbeli meghatározása igen nehéz és pontatlan, ezért **nehezen vethető össze a gazdasági értékkel.**

- A táj gazdasági teljesítőképségének kihasználása, esetleg növelése a gazdasági fejlődés alapja, ami azonban folyamatosan fogyasztja, rombolja, szennyezi és át is alakítja azt.
- A táj túlzott gazdasági igénybevétele a gazdasági fejlődést is csak rövid távon és csak egy bizonyos mértékig szolgálja.

Tájformák

- **Domborzatilag:** óceáni medencéket és szárazföldeket különböztetünk meg.
- **Szárazföldek:**
 - Kiemelkedések (hegyek, dombok)
 - Mélyedések (völgyek, medencék)
 - Egyéb formák (síkságok, partok, szigetek)
- Az **emberi beavatkozás mértéke szerint** természetes és átalakított tájakról beszélünk.
- A **táj teljesítőképesége szerint** terméketlen és termő tájakat különböztetünk meg.
- A **védelem oldaláról** megközelítve védett és nem védett tájakat különítünk el.

A hazai természetvédelem szempontjából kiemelkedő tájtípusok a következők:

- A fátlan, füves síksági táj
- Az erdős puszták
- A homokpusztai táj
- Az ártéri táj
- A vizes táj
- A dombvidéki, erdős táj
- A dombvidéki kultúrtáj
- A hegyvidéki, erdős táj

Védett természeti értékek

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A területtel védett természeti értékek hazánkban

Nemzeti park:

- Az országnak a jellegzetes és különleges természeti értékben gazdag, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott területe.
- Elsődleges rendeltetése a tudományos, a közművelődési és rekreációs szempontból különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, barlangtani, talajtani, víztani értékek oltalma, a biológiai sokféleség és az ökológiai rendszerek fenntartása, a tájképi és kultúrtörténeti emlékek védelme.
- Ma hazánkban 9 nemzeti park működik.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A nemzeti parkok az alapítás sorrendjében:

1. Hortobágyi Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1973);
2. Kiskunsági Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1975);
3. Bükk Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1976);
4. Aggteleki Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1985);
5. Fertő-Hanság Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1991) és az ezzel 2007 januárjában összevont, ma már nem önálló Őrségi Nemzeti Park;
6. Duna-Dráva Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1996);
7. Balaton-felvidéki Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997),
8. Duna-Ipoly Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997);
9. Körös-Maros Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997).

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Tájvédelmi körzet:

- Az országnak az a jellegzetes és különleges természeti, tájképi adottságokban gazdag tája, amelynek elsődleges rendeltetése a táj és az azt alkotó élő és élettelen természeti elemek, valamint a hagyományos gazdasági tevékenység megőrzése.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Természetvédelmi terület:

- Az országnak az a jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag területe, amelynek elsődleges rendeltetése az ott lévő ökológiai rendszerek, és ezzel összhangban a biológiai sokféleség fenntartása, de szolgálhatja egy természeti vagy kultúrtörténeti, történelmi emlék, továbbá egyes fajok vagy egyetlen faj védelmét.

Természeti emlék:

- A természet valamely egyedi, különleges képződménye, amely nem vagy csak kismértékben áll emberi beavatkozás alatt, és elsődleges rendeltetése ennek megóvása.

Helyi jelentőségű terület:

- A nem országos jelentőségű természetvédelmi területek és természeti emlékek.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A természetvédelem jogi szabályozása

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- 1996. évi LIII. Tv. Természetvédelmi törvény, és a hozzá kapcsolódó erdőről és a vad védelméről, valamint vadászatról szóló törvény
- A természetvédelmi törvény célja alapvetően a természeti értékeknek és területeknek, tájaknak, azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének a védelme, megőrzése, fejlesztése, fenntartható használatának az elősegítése.
- A tv. kiemelten foglalkozik a táj, az élővilág, az élőhelyek védelmével.

- A **tájvédelem célja** megőrizni a tájak jellegét, természeti értékeit, természetközeli állapotát, esztétikai adottságait, a különösen hangsúlyos természeti képződményekből, emberi alkotásokból álló egyedi tájértékeket.
- A tv. a természeti értékek, élőhelyek védelmét és ezzel egyes ökoszisztémák védelmét a **területek védetté nyilvánításával** oldja meg.
- A védett természeti területeken a **gazdálkodást, a terület használatát, a művelésiág-váltást, az alkalmazott technológiát a törvény korlátozza.**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- A **védett területek őrzésére** a természetvédelmi hatóság fegyveres őrszolgálatot tart fenn.
- A természetvédelemmel kapcsolatos feladatok meghatározására, összehangolására a **Nemzeti Környezetvédelmi Program részeként Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet** kell készíteni.
- Ez alapján készítik el a **regionális**, ill. az adott tájra, védett természeti területre, természeti értékre vonatkozó **tervet**.
- Az **önkormányzatok** az illetékességi területükön lévő **helyi védelem alatt álló területekre készítenek fenntartási terveket**.

A természetvédelmi bírság

- A védett területek, barlangok elpusztítása, károsítása esetén a károsító természetvédelmi bírság megfizetésére kötelezhető.
- A bírság összegét az érintett terület kiterjedése és a kár mértéke határozza meg.
- A fajok pusztítása, zavarása esetén a védett fajok egyedeinek eszmei értéke és a kár nagysága alapján számítják ki a természetvédelmi bírságot.
- A bírságot a **Magyar Kincstárba** kell fizetni, ha környezet- vagy természetvédelmi hatóság rója ki, vagy az **önkormányzat környezetvédelmi alapjába**, ha az illetékes jegyző szabja ki.

A természetvédelemmel kapcsolatos egyezmények

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

- **1971.** Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint vízimadarak élőhelyéről (Ramsar)
- **1972.** Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről (Párizs)
- **1979.** Egyezmény a vándorló vadon élő állatfajok védelméről (Bonn)
- **1991.** Megállapodás a denevérek védelméről Európában (London)
- **1995.** Megállapodás az afrikai-eurázsiai vándorló vízimadarak védelméről (Hága)

- **1979.** Egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyek védelméről (Bern)
- **1992.** Biológiai sokféleség egyezmény (Rio de Janeiro)
- **2000.** Cartagena jegyzőkönyv a biológiai biztonságról (Montreal)
- **1946.** Nemzetközi egyezmény a bálnavadászat szabályozásáról (Washington)
- **1973.** Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről (Washington)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Tájvédelmi egyezmény

- **2000.** Európai Táj Egyezmény (Firenze)
- **2003.** Keretegyezmény a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről (Kijev)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg